

Стандарти захисту дітей у медичних закладах

**Як мені реагувати, якщо
я підозрюю жорстоке
поводження з дитиною?**

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Жорстоке поводження з дитиною, за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я, – це будь-яка навмисна чи ненавмисна дія чи бездіяльність особи, установи чи суспільства в цілому, а також будь-який результат такої дії чи бездіяльності, що порушує рівні права та свободи дітей та/або заважає їхньому оптимальному розвитку.

Жорстоке поводження з дитиною включає всі форми фізичного та/або емоційного жорстокого поводження, нехтування, сексуальної чи комерційної експлуатації особою, яка відповідає за дитину, кому дитина довіряє чи має владу над дитиною, що призводить до фактичного чи потенційного заподіяння шкоди здоров'ю дитини, виживання, розвитку чи гідності.

КОЛИ І ЯК ВТРУЧАТИСЯ?

1. Якщо під час огляду Ви помітили симптоми, що вказують на можливість заподіяння шкоди дитині (фізичне насильство, сексуальне насильство, психологічне насильство, насильство за недбалістю), зафіксуйте це у внутрішній документації (історії здоров'я та хвороби). [+ докладніше в брошурі *Що таке жорстоке поводження з дитиною і як його розпізнати?*](#)

Детально опишіть характер симптомів, які вас турбують. Також запишіть інформацію, отриману від дитини та батьків/опікуна.

2. Якщо у вашому закладі є процедура розгляду випадків ймовірного жорстокого поводження з дітьми, дотримуйтеся інструкцій цієї процедури. В іншому випадку передайте отримані знання своєму керівнику (завідуючому поліклінікою, завідуючому відділенням/палатою, черговому лікарю). Ви також можете вжити заходів самостійно.

3. Відповідальна особа у медичному закладі за здійснення правового втручання/наглядач подає

заяву про перегляд сімейного становища до суду у справах сім'ї та неповнолітніх та/або повідомляє про підозру у вчиненні злочину до прокуратури та/або заповнює форму НК-А, ініціюючи процедуру Блакитних карток. У незрозумілих випадках, коли вас турбує ситуація дитини, але ви не маєте чітких підстав для втручання, ви можете подати заяву до центру соціального захисту для розгляду ситуації дитини (це не стосується сексуального насильства – у цьому випадку ви маєте юридичне зобов'язання повідомити служби, невиконання вищевказаного підлягає кримінальній відповідальності).

4. У разі прямої загрози життю та здоров'ю дитини негайно викликайте поліцію.

5. Лікар може прийняти рішення залишити дитину в лікарні, якщо він вважає, що повернення додому наразить дитину на небезпеку. У такому випадку він негайно зобов'язаний повідомити про це суд у справах сім'ї та неповнолітніх за місцезнаходженням лікарні разом із описом ситуації та мотивами вжиття заходів.

ПРОФЕСІЙНА ТАЄМНИЦЯ

Положення про професійну таємницю не виключають втручання. Як Закон про професію лікаря та стоматолога, про професію медсестри та акушерки, так і Закон про права пацієнта та Уповноваженого з прав пацієнта передбачають можливість розкриття таємниці в ситуації, коли життя чи здоров'я пацієнта або іншої особи піддаються ризику.

ПРАВОВА ПІДСТАВА ОBOB'ЯЗКУ ВТРУЧАННЯ

- Стаття 240 Кримінального кодексу зобов'язує повідомляти прокурора або поліцію будь-кого, хто має у своєму розпорядженні достовірну інформацію про карану підготовку, замах або скоєння, серед іншого, ці діяння: вбивство (ст. 148 Кримінального кодексу), заподіяння тяжких тілесних ушкоджень (ст. 156 Кримінального кодексу), зґвалтування неповнолітніх, зґвалтування з особливою жорстокістю (ст. 197 §3 або §4 Кримінального кодексу), сексуальне насильство внаслідок божевілля або безпорадності (ст. 198

Кримінального кодексу), сексуальне насильство над неповнолітніми віком до 15 років (ст. 200 Кримінального кодексу). Невиконання цієї підстави карається позбавленням волі на строк до 3 років.

- Закон «Про протидію домашньому насильству» (ст. 12) зобов'язує негайно повідомляти поліцію чи прокуратуру про осіб, у яких у зв'язку з виконанням службових або професійних обов'язків виникла підозра про вчинення злочину насильства в сім'ї, що притягується до кримінальної відповідальності. Крім того, цей закон зобов'язує медичних працівників ініціювати процедуру «Блакитних карток» у разі підозри в насильстві над дитиною. Насильство в цьому випадку включає фізичне насильство, психологічне насильство, сексуальне насильство та насильство через недбалість.
- Підставою для цивільного втручання є ст. 572 Цивільного процесуального кодексу. Кожен, кому стало відомо про загрозу благополуччю дитини, зобов'язаний повідомити опікунський суд.

ЩО БУДЕ, ЯКЩО Я НЕПРАВИЛЬНО ВИТЛУМАЧУ СИТУАЦІЮ І ЗВИНУВАЧУ НЕВИННУ ЛЮДИНУ?

Повідомляючи про підозру в злочині, ви дієте відповідно до закону (ви не несете відповідальності за наклеп) і не вирішуєте, чи було завдано дитині шкоди навмисно чи ні. Це має визначити влада.

Також пам'ятайте, що дорослий опікун має ресурси (когнітивні, соціальні, фінансові, адміністративні, правові), щоб мати змогу впоратися зі складною ситуацією підозри у насильстві над дитиною. У дитини немає цих ресурсів.

Особливо це стосується немовлят і дітей до 3 років, які, за даними ВООЗ, є групою, що найбільше схильна до ризику жорстокого поводження, у тому числі зі смертельними наслідками.

Вони беззахисні, повністю залежні від батьків і водночас найбільш вразливі. Навіть коротке струшування дитини, ляпаса або нехтування можуть мати серйозні довгострокові наслідки для вашої дитини.

ЯКЩО Я ВТРУЧУСЯ, ЧИ БУДУ Я ДАЛІ БРАТИ УЧАСТЬ У СПРАВІ?

Так, якщо втручання полягає в повідомленні про вчинення злочину. Вам доведеться давати свідчення, ймовірно, вас викличуть до суду. **➕ більше в брошурі**

Що відбувається після втручання

ЧИ ЗМІНИТЬ ЩОСЬ ДЛЯ ДИТИНИ МОЄ ВТРУЧАННЯ?

Так. Навіть якщо не буде негайного покращення після вашого втручання, наприклад, подання заяви до сімейного суду для ознайомлення з ситуацією в родині, де є підозра на насилля в бік дитини, ви в будь-якому разі дозволяєте цій зміні відбутися. Суд і соціальні служби мають ряд інструментів, щоб допомогти дитині та її опікунам. Якщо безпеці дитини існує серйозна загроза, суд може прийняти рішення про вилучення дитини з сім'ї. Перше законодавче рішення завжди полягає в переданні дитини під опіку близьким родичам, друге - в прийомну сім'ю, і останнє - в інституційний

або спеціалізований заклад. 78% дітей, які перебувають під опікою, проживають у прийомних сім'ях, які найчастіше створюють бабусі та дідусі, тітки та дядьки або старші брати та сестри.

Стандарти захисту дітей у медичних закладах

Стандарти захисту дітей (СЗД) - зібрані в одному місці, упорядковані та уточнені правила, прийняття яких робить даний заклад безпечним для дітей - його персонал здатний ідентифікувати ситуації, які створюють ризик заподіяння шкоди дитині, і вживати профілактичних та інтервенційних заходів*.

Стандарти, які впроваджуються в медичному закладі, мають бути адаптовані до його специфіки та відповідати потребам дітей-пацієнтів, їхніх батьків/опікунів та всього персоналу – як медичних працівників, так і інших спеціалістів, адміністрації та допоміжного персоналу.

Стандарти охоплюють ключові питання захисту дітей від жорстокого поводження:

- Принципи працевлаштування та перевірки персоналу (перевірка відсутності судимості за злочини, пов'язані з насильством над неповнолітньою особою та злочини проти статевої свободи та пристойності, а також перевірка відсутності кримінальних або дисциплінарних

проваджень щодо працівників у зв'язку з цим).

- Зобов'язання визначати ситуації, які можуть свідчити про жорстоке поводження з дитиною (фізичне насильство, емоційне насильство, сексуальне насильство, зневажливе ставлення) і вживати конкретних заходів у цих випадках.

- Розробку прозорої процедури реагування на підозру, що дитина зазнає жорстокого поводження, шлях для правового втручання та призначення особи, відповідальної за захист дітей.

- Принципи безпечних відносин між персоналом і дитиною, тобто визначення того, що бажано в контакті з маленьким пацієнтом, а що неприпустимо.

- Правила безпечного користування дітьми електронними носіями, в тому числі інтернетом,

- Принципи захисту зображення та персональних даних дітей.

*Закон від 28 липня 2023 року про внесення змін до Закону про сім'ю та опіку та деякі інші закони запроваджує нові інструменти захисту прав дітей, у т.ч. покладає на суб'єктів, які провадять медичну діяльність, обов'язок мати стандарти захисту неповнолітніх. Термін приведення в дію цього Положення становить 6 місяців з дня опублікування Закону.

Пам'ятайте, що ви, можливо, єдина людина,
яка помітила, що дитині завдають шкоди.
Не недооцінюйте свої підозри: Ваш вчинок
може врятувати здоров'я та життя дитини!

Стандарти захисту дітей у медичних закладах

Детальніше про стандарти захисту дітей:
standardy.fdds.pl/placowkimedyczne

- які стандарти захисту дітей?
- як запровадити стандарти захисту дітей у медичних закладах?
- які правила поведінки медичних працівників у разі підозри на жорстоке поводження з дітьми?
- вебінари, публікації, приклади процедур та поради для людей, які працюють у сфері охорони здоров'я

Сайт для фахівців, які працюють
з батьками та дітьми:

edukacja.fdds.pl

- навчальні матеріали та електронні курси, присвячені проблемі жорстокого поводження з дітьми та його запобігання
- інформація про конференції та тренінги у сфері запобігання насильству над дітьми

**Зупинимо насильство,
поки воно не почалося!**

Фінансується коштом Plan International з Комітету
з надзвичайних ситуацій

